

Woningbouw in Bergen: Houtbouw als kans én oplossing

Inleiding

De gemeente Bergen realiseert de komende jaren diverse woningbouwprojecten, zo blijkt uit de diverse bestemmingsplannen die de Raad onlangs vaststelde. Het versnellen van de woningbouw is hard nodig, nu de woningnood ongekend hoog is.

Tegelijk is dit hét moment om ook een bijdrage te leveren aan het oplossen van het klimaatprobleem:

door duurzaam en circulair te bouwen. Houtbouw kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Niet voor niets neemt de belangstelling voor houtbouw de

laatste tijd toe. Zo wijdde VPRO's Tegenlicht er een aantal afleveringen aan. Op dit moment zijn toonaangevende projecten in aanbouw in o.a. Monnickendam en Eindhoven. Ook is sociale woningbouw mogelijk in houtbouw en werken diverse woningcorporaties samen om meer houtbouw te realiseren.

Met dit pamflet laten we de gemeente Bergen, de woningcorporaties en projectontwikkelaars graag zien waarom zij duurzame houtbouw zouden moeten omarmen en juist nú deze stap moeten zetten!

Nijmegen-Goethestraat, grondgebonden woningen. Architect Lidewij Lenders/MAATworks. Bouwer: EKO + Bouw Foto: Marcel van der Burg.

Houtbouw: Kans & Oplossing

Er is één aanpak voor twee enorme problemen:

- *Woningtekort en
- *Klimaatverandering.

Het toepassen van houtbouw is hiervoor een super-kans: uitvoerbaar en betaalbaar.

Paviljoen Pannenhoef Leemerhoef te Eikenburg-Eindhoven. Bouwer BMV uit Veldhoven. FAAM Architects. Foto: Faam Architects

Bio-based bouwen: de voordelen

In de internationale wereld van bouwers, architecten, beleidsmakers, opdrachtgevers en klimaatwetenschappers staat het bouwen met hout al lang en steeds vaker op de agenda's. En terecht!

- Bouwhout legt CO₂ uit de gebruikte bomen vast. Bij de heraanplant van nieuwe bomen wordt opnieuw CO₂ vastgelegd. Door hout te gebruiken, vermijd je de uitstoot die met beton en staal gepaard gaat. Het resultaat is een vermindering van CO₂-uitstoot van 1 ton per m³ hout bij bouwen in hout.

Appartementengebouw De Kleine Aarde te Boxtel. Bouwer: Heijmans Bouw. Architect en Foto: FAAM Architects.

- Biodiversiteit neemt toe dankzij bossen die duurzaam worden beheerd volgens de FSC-richtlijnen. Deze bossen leveren voldoende voorraad aan bouwhout.
- Door slimme lijmtechnieken zijn ook lichte houtsoorten geschikt om mee te bouwen. Er worden platen (CLT) en balken (Glulam) gevormd die buitengewoon sterk zijn, geschikt voor bijna alle bouwconstructies die zeer lang kunnen blijven bestaan.
- Architecten maken hun ontwerpen in de computer. Computergestuurde machines zagen en frezen de onderdelen van het nieuwe gebouw exact op maat, met minimaal materiaalverlies.
- Bio-Based materialen gaan zeer lang mee en kunnen ooit worden gedemonteerd en ergens anders hergebruikt.
- Houtbouw kan brandveilig en volgens alle bouwvoorschriften worden geplaatst.
- Houtbouw is licht en daarom volstaat een lichte fundering. Het kan in serie en in complete units geproduceerd, getransporteerd en gebouwd worden.

Monnickendam-project M'DAM, 4 gebouwen (met 62 woningen), BMB Ontwikkeling, Finch Buildings, De Groot Vroomshoop. In opdracht van Stichting Wooncompagnie. Foto: Kees Hummel

- Voor geluid- en warmteisolatie en andere aanvullende bouwmaterialen zijn al vele alternatieve en Bio-based materialen op de markt.

- Tijdens de productie en op de bouwplaats kan in veel minder tijd, met veel minder personeel, overlast, bouw materiaal, bouwafval en transport gebouwd worden. Ook de stikstofuitstoot wordt zo beperkt.

- Specialisten schatten dat de kosten voor Bio-Based bouwen tussen de 0 % en 20 % hoger zijn. De kosten zijn afhankelijk van een aantal omstandigheden

(ervaring en aanpak) en zullen in de loop der tijd lager worden als de ervaring met deze bouwwijze groeit en de markt zich hierop aanpast.

- Hout dat een speciale behandeling ondergaat (Accoya) is totaal stabiel en onaantastbaar voor rot en insecten. Hierdoor is erg weinig onderhoud nodig waardoor dit hout zeer geschikt is voor gevelbekleding; dit leidt ook tot besparingen op onderhoud.
- Mensen die in huizen van Bio-Based bouwmaterialen wonen, prijzen hun woning om de rust en het comfort. Ze zijn energiezuinig en aantrekkelijk. Wereldwijd worden zowel hoge flatgebouwen als woningen van hout gebouwd. Niet alleen in Duitsland, Oostenrijk, Scandinavië, Canada, Frankrijk en Amerika, maar ook in Nederland.
- Bouwen in hout levert in onze regio, met zoveel bos en duin, een duidelijk esthetisch voordeel op in een goed passende harmonie met de omgeving.
- Beton- en staalbouw vraagt om materialen die schaarser worden, niet hernieuwbaar zijn en alleen met gebruik van veel energie (deels) gerecycled kunnen worden.

Wijk Nieuw Leyden, Architect: Natrufried Architects.
Foto: onbekend

Aanbevelingen van specialisten

Specialisten onderstrepen dat vanaf het eerste begin, dus bij ontwerp en planning, samenspraak tussen opdrachtgever, architect, bewoners, bouwer, constructeur, overheid en fabriek belangrijk is. Al in de ontwerpfase moet uitgegaan worden van houtbouw. Zeker als opdrachtgever en overheid niet, of slechts deels bekend zijn met Bio-Based bouwen, is dit van zwaarwegend belang.

Om sneller meer houtbouw in ons land te realiseren en de kosten ervan te drukken, kunnen reeds gebouwde ontwerpen worden aangekocht bij architecten. Hierdoor kan een deel van de voorbereiding worden overgeslagen.

Deze reeds gebouwde ontwerpen zijn dan sneller opnieuw te produceren en te plaatsen, mogelijk op meerdere plaatsen tegelijk door samenwerking tussen twee of meer gemeenten en/of opdrachtgevers. Extra voordeel is dat bewoners van zo'n gerealiseerd project een ambassadeursrol kunnen vervullen.

Klimaatdoelen halen

Iedereen voelt de druk van de klimaatcrisis: zowel overheden als private partijen als burgers. Om de klimaatdoelen te halen zal iedereen zich moeten inspannen. Door houtbouw toe te passen werken we effectief aan een oplossing voor de crises op het gebied van wonen en klimaat.

We roepen de gemeente Bergen en woningcorporatie Kennemer Wonen dan ook op om bij aanstaande woningbouwprojecten vol in te zetten op hout. Dit lijkt onvermijdelijk: niet alleen vanwege de hierboven genoemde voordelen van houtbouw, maar ook vanwege de **evidente**

uitvoeringsplicht om de klimaatdoelen te halen én de hoognodige extra woningen te bouwen.

Weert-Sportstraat, 16 sociale huurwoningen. Opdrachtgever Wonen Limburg, Architect: Archion, Bouwbedrijf Rombach Holzbau.

Welke actie is hiervoor nodig?

1. Op korte termijn een beslissing nemen om dit traject zonder compromis aan te vangen. In Frankrijk is al besloten om in 2030 50% van alle nieuwbouw in houtbouw uit te voeren.
2. De complete voorbereiding (en tevens leertraject) opzetten inclusief tijdpad.
3. Niet alleen de energietransitie aangaan, maar tegelijkertijd ook forse stappen zetten op het gebied van grondstoffentransitie.

Tot slot

Deze oproep dient geen verdienmodel. Het is bedoeld om goede argumenten voor de urgentie te verlenen en onverdiende “koudwatervrees” te verminderen.

Opstellers

Ron Cohen en Lucia Bakker (bewoners Groet)

Dit pamflet wordt ondersteund door:

Jan Rotmans (Hoogleraar Transitiekunde Erasmus Universiteit)

Lidewij Lenders (Architect MAATworks)

Marjan Minnesma (Directeur Urgenda)

Contactadres

Ron Cohen

Fazantstraat 10

1873 JK Groet

Email: ron-cohen@outlook.com

Woonstudio's Alkmaar. Opdrachtgever Woonwaard, Architect: Finch Buildings, Bouwbedrijf De Groot Vroomshoop. Foto: Kees Hummel.

Meer informatie, bronnen

Boek: “Tomorrows Timber” van Pablo van der Lugt

Uitgebreide en overzichtelijke informatie over houtbouw met veel voorbeelden. (Engels, €25) Veel aandacht is ook besteed aan integrale bronvermelding, onderzoek, cijfers en statistieken. Zeer aan te bevelen voor alle belanghebbenden (professional en/of burger).

Website: “Tomorrows Timber” (<https://tomorrows-timber.com/>)

Bevat o.a. een voordracht van de schrijver en biedt de mogelijkheid om in het land voordrachten door specialisten aan te vragen over houtbouw.

Inspiratieboek: “Woningbouw in Hout”

Een uitgave van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Transitieteam Circulaire Bouweconomie. Met een aantal gerealiseerde projecten.

Architecte MSc Lidewij Lenders (<https://www.maatworks.org>)

Lidewij Lenders komt graag over haar ontwerp- en bouwervaring spreken indien er oprechte interesse bestaat om met hout te gaan bouwen.

VPRO-programma “Tegenlicht”

Een aflevering over houtbouw is te zien op de website:

<https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/kijk/afleveringen/2019-2020/houtbouwers.html>

Livecasts Pakhuis “De Zwijger”

4 livecasts met diverse specialisten over houtbouw zijn te zien op de website:

<https://dezwijger.nl/dossiers/houtbouw>

Trada

<https://www.trada.co.uk/> (Engels). Alles over hout en houtbouw.

Inbo handleiding CLT

<https://www.inbo.com/nl/nieuws/nieuwsberichten/inbo-publiceert-handleiding-clt>

Deze handleiding (gratis download) geeft erg veel informatie over houtbouw en geeft (in hoofdstuk “Databank”) lijsten met websites, boeken, houtconstructeurs, houtleveranciers, aannemers, architecten, enz. in binnen- en buitenland.

Organisaties met ervaring in houtbouw

Architecten

Inbo, MAATworks, Natrufiled Architecture, Studio Marco Vermeulen, Finch Buildings, Team V Architecture, seARCH, FAAM Architects en vele anderen.

Woningbouwcorporaties

Fien Wonen, Wonen Limburg, Trudo, Woontij Texel, “Samenwerkingsverband Lente” (8 woningcorporaties voor meer houtbouw), Stichting Wooncompagnie e.a.

Bouwondernemingen

Ballast Nedam, JM Concepten, JP van Eesteren, Dura Vermeer, BAM, De Groot Vroomshoop, Giesbers Ontwikkelen en Bouwen, Heijmans Bouw, Bouwgroep Dijkstra Draisma e.a.

Voorbeelden

Texel-Den Burg, tijdelijke woningen. Jaap Hoekstra
Willem Dijkstra Architecten, Opdrachtgever
Woningcorporatie Woontij, Bouwgroep Dijkstra
Draisma.

Amsterdam- IJburg, Parkzicht (15 appartementen).
Ontwikkelaar: Evergreen Development, Architect:
Natrufied Architecture i.s.m. DVG Groep.
Afbeelding: Natrufied Architects.

Grondgebonden
woningen Hooglanden te
Meerhoven, Eindhoven.
FAAM Architects, Bouwer:
Giesbers uit Wijchen.
Afbeelding: FAAM
Architects.